

Druhá světová válka a její dopady

Válečná ekonomika v letech 1939-1945

Obsah přednášky

- Válečné události a jejich vliv
- Holocaust a jeho ekonomické aspekty

Počátky II. světové války

- **23. 8. 1939** Německo a SSSR podepsaly **pakt o neútočení**
- Jeho součástí byl tajný protokol – obě země si rozdělily sféry vlivu v Pobaltí a v Polsku
- **Německý útok na Polsko 1. září 1939** fakticky zahájil II. světovou válku

Sovětská agrese - 1939-1940

- SSSR obsadil východní část Polska, Pobaltí a zahájil válku proti Finsku
- V r. 1940 sovětská NKVD zavraždila v Katyni i jinde přes 22 000 zajatých polských důstojníků

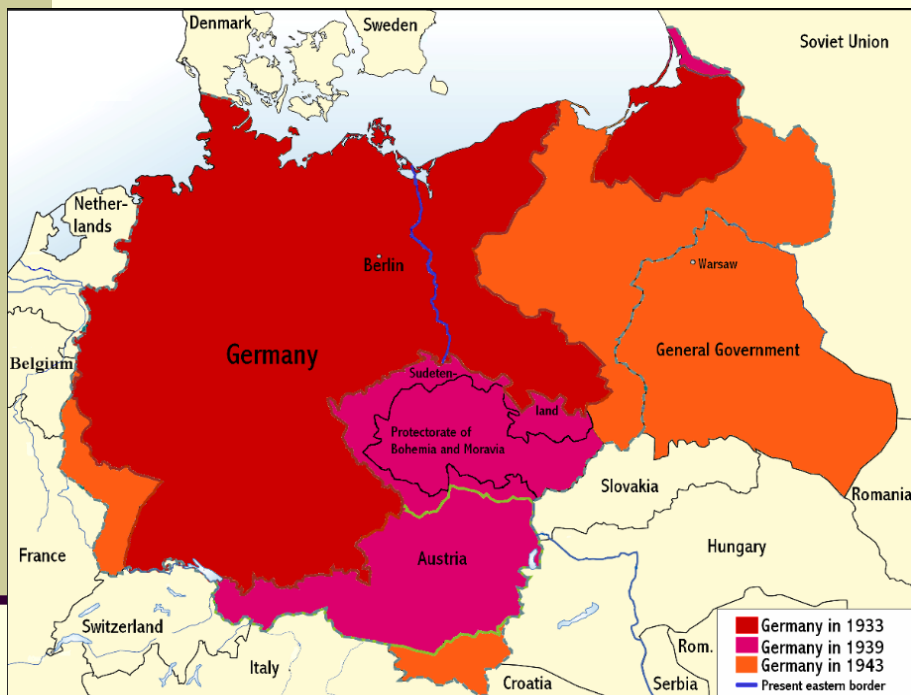
Německá „blesková válka“ na Západě

- Na začátku roku 1940 Německo obsadilo Norsko a Dánsko, na jaře země Beneluxu, v červnu kapitulovala Francie

Německé velkoprostorové hospodářství

- Opíralo se o materiální a lidský potenciál ovládaných zemí
- Využívalo jejich surovinové či agrární zdroje
- Tato politika zahrnovala i nucené nasazování miliónů lidí na práci v Německu

Americká podpora v boji proti Německu

- Na začátku roku 1941 Kongres přijal **zákon o půjčce a pronájmu**. Podle něj mohla být poskytnuta materiální pomoc těm zemím, jejichž obrana byla důležitá pro Spojené státy.
- Na jeho základě USA poskytly ze svého rozpočtu pomoc ve výši 46 mld. dolarů (30,3 pro Velkou Británii, 10,8 pro SSSR).

22. červen 1941 – německý útok na SSSR

- Začátek boje na dvou frontách
- Postup Němců na Moskvu byl zastaven na konci roku 1941
- Od srpna do října 1941 se na východ přestěhovalo až 80% sovětského válečného průmyslu

7. 12. 1941 - Pearl Harbor

- Po americkém embargu na dovoz ropy a zmrazení japonských aktiv v USA Japonsko napadlo vojenskou základnu na Havaji
- **Spojené státy** poté vstoupily do války

Genocida židovského obyvatelstva (Holocaust)

- V souvislosti s vypuknutím války na východě začalo masové vraždění evropských Židů.
- Genocidě padlo za oběť asi 6 milionů Židů.
- Z konfiskovaného židovského majetku byly financovány výdaje na vedení války a okupační náklady.

„Arizace“ v českých zemích

- Mezníkem se stal **výnos říšského protektora o židovském majetku** z června 1939.
- Zavádělo norimberské zákony v českých zemích a vymezovalo definici židovského majetku.
- Konečná fáze arizace nastala v roce 1941 v souvislosti s přípravou hromadných deportací.
- Arizace zde byla součástí **germanizace**, která se prosazovala se různými způsoby (personálními zásahy, získáváním kapitálových pozic, přímou konfiskací).

Obrat ve válce

- Na konci roku 1942 Spojenců dosáhli úspěchů v severní Africe a v Tichomoří
- **Na počátku února 1943 kapitulovaly německé jednotky u Stalingradu**
- Září 1943 – kapitulace Itálie
- **Červen 1944 – vylodění spojeneckých vojsk v Normandii otevřelo západní frontu**
- Na začátku roku 1945 sovětská armáda podnikla úspěšný průlom v Polsku

„Totální válka“

- Po obratu ve válce Německo vyhlásilo totální mobilizaci.
- Zesílilo nucené nasazení na práci v Německu
- Produkce válečného materiálu v letech 1942-1944 vzrostla téměř trojnásobně.
- Osvobozením okupovaných zemí klesal výrobní potenciál Německa.

Porážka Německa

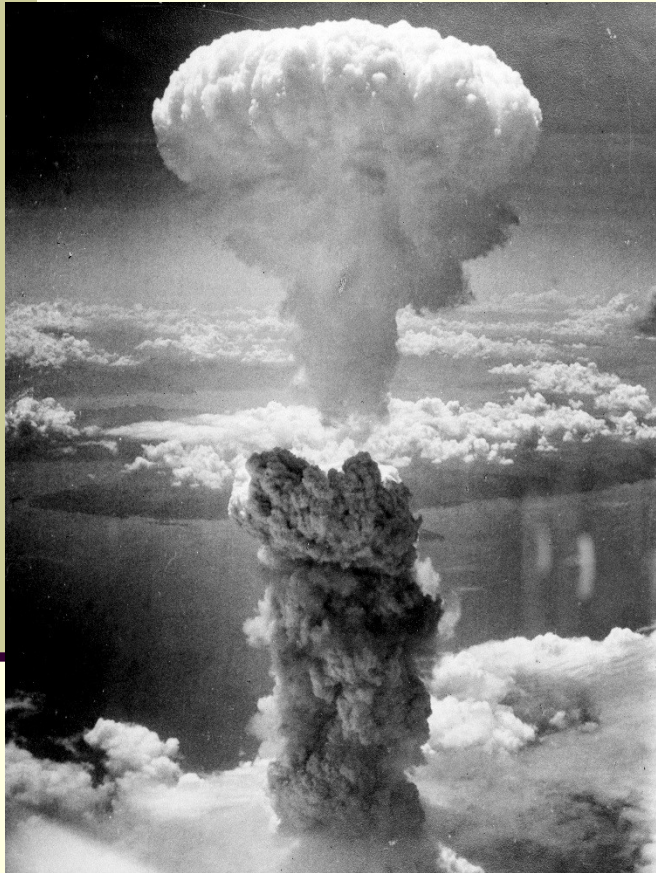
Problémy německé válečné ekonomiky vyústily v **celkový hospodářský rozklad**.

Na jaře 1945 rychleji na území Německa pronikaly západní jednotky a sovětské velení se proto zaměřilo na dobytí Berlína

- 30. 4. 1945 – Hitlerova sebevražda
- 8. 5. 1945 – **německá kapitulace**

2. 9. 1945 – konec II. světové války

Po svržení atomových bomb na Hirošimu a Nagasaki (6. a 9. 8. 1945) Japonsko kapitulovalo.

Shrnutí

- Válečné ekonomiky opět charakterizovaly státní zásahy, preference těžkého průmyslu a přidělový systém.
- Nacistická válečná ekonomika byla založena na využívání materiálního a lidského potenciálu poražených zemí.
- V souvislosti s vypuknutím války na východě začalo masové vraždění evropských Židů, z jejich konfiskovaného židovského majetku byly financovány výdaje na vedení války a okupační náklady.
- Obrat ve válce nastal v roce 1941 – tehdy byly do války vtaženy Sovětský svaz a USA.